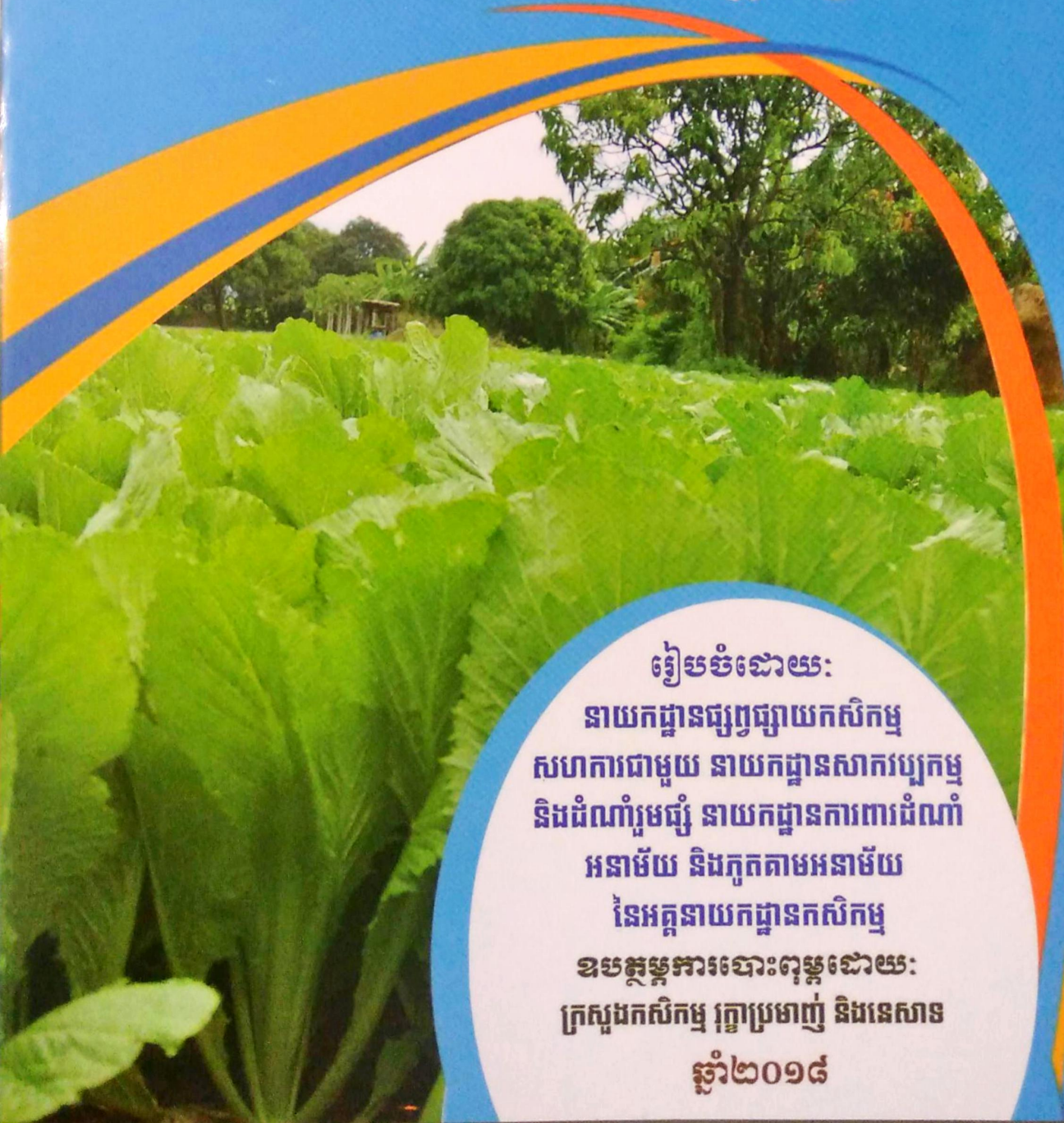

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

បច្ចេកទេស

ដាំដំណាំស្ពៃខៀវ

រៀបចំដោយ:

**នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម
 សហការជាមួយ នាយកដ្ឋានសាកលវិទ្យាល័យ
 និងដំណាំរួមផ្សំ នាយកដ្ឋានការពារដំណាំ
 អនាម័យ និងកូតតាមអនាម័យ
 នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម**

ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពដោយ:

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

ឆ្នាំ២០១៨

សៀវភៅ

ស្តីពី

ដំណាំស្ពៃខៀវ

រៀបចំដោយ

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម សហការជាមួយ

នាយកដ្ឋានសាកលវិទ្យាល័យ និងដំណាំរួមផ្សំ នាយកដ្ឋានការពារដំណាំ

អនាម័យ និងកូតតាមអនាម័យ នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

បោះពុម្ពលើកទី១ ចំនួន ២០០០ ច្បាប់

ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពដោយ: ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

រក្សាសិទ្ធិដោយ: នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

សមាសភាពចូលរួមចំណែកផលិតស្បៀងកៅស៊ូពីដំណាំស្ពៃខៀវ

I. ទីប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់:

១. ឯកឧត្តមបណ្ឌិត	ជិន នាយ	ប្រតិភូរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទទួលបន្ទុកជាអគ្គនាយក នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម
២. បណ្ឌិត	ម៉ៅ មិនា	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម
៣. បណ្ឌិត	គៀន សុភា	ន.សាកវប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ
៤. លោក	គឹម ជារ៉ា	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

II. អ្នកអៀបអៀង:

១. លោក	ផាន ធួប	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

III. អ្នកស្រាវជ្រាវ:

ក្រុមអ្នកបច្ចេកទេសពិសោធន៍ពូជបន្លែ ស្ថានីយ៍ពិសោធន៍ពូជបន្លែក្បាលកោះ

IV. ក្រុមការងារត្រួតពិនិត្យ និងកែសម្រួល:

១. លោក	កេត សំរោត	ន.សាកវប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ
២. លោក	ផន ប្រុស	ន.សាកវប្បកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ
៣. លោក	ឈិន សុវណ្ណជេត	នាយកដ្ឋានការពារដំណាំ អនាម័យ និងភូតតាមអនាម័យ
៤. លោក	ហុន ទ្រី	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម
៥. លោក	ស្រេង ឬទ្ធី	នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម។

មាតិកា

ទំព័រ

I. ស្ថានភាពទូទៅ.....១

II. បច្ចេកទេសដាំដុះ.....២

 ១. ការជ្រើសរើសរដូវ.....២

 ២. ការជ្រើសរើសពូជ.....២

 ៣. ការជ្រើសរើស និងរៀបចំដី.....៤

 ៤. ការសាបកូន និងដាំដុះស្ពៃខៀវ.....៤

 ៤.១ វិធីសាបកូន.....៤

 ៤.២ វិធីសាស្ត្រស្ទូងកូនស្ពៃ.....៦

 ៤.៣ ការដាំដោយសាបគ្រាប់ផ្ទាល់.....៧

 ៥. ការថែទាំ.....៧

 ៥.១ ការជ្រុំជ្រាយដី.....៧

 ៥.២ ការស្រោចស្រព.....៤

 ៥.៣ ការដាក់ជី.....៩

 ៥.៤ ការគ្របបញ្ជាស្លឹក.....១១

III. អំពីជំងឺ និងសត្វល្អិតចង្រៃ១១

 ១. អំពីជំងឺ.....១១

 ២. អំពីសត្វល្អិតចង្រៃ.....១៦

IV. ការប្រមូលផល.....២០

ដំណាំស្ពៃខៀវ

I. ស្ថានភាពទូទៅ

ស្ពៃខៀវជាប្រភេទបន្លែមួយប្រភេទ ក្នុងចំណោមបន្លែស្ពៃជាច្រើនមុខ ដែលប្រជាកសិករយើងស្គាល់ច្បាស់ និងបរិភោគ។ គេអាចហៅឈ្មោះបានច្រើនយ៉ាងដូចជាស្ពៃខ្មៅ ស្ពៃហាង ស្ពៃឫស ប៉ុន្តែឈ្មោះដែលគេប្រើជាលក្ខណៈទូលំទូលាយគឺស្ពៃខៀវ។

នៅតំបន់អាស៊ីគេអាចហៅបាន ៣ យ៉ាងគឺ ស្ពៃស្លឹក ស្ពៃឥណ្ឌា ឬស្ពៃចិន។

ស្ពៃនេះត្រូវបានគេចាត់បញ្ចូល ទៅក្នុងគ្រួសារគ្រុយស៊ីហ្វើរ៉េ។ នៅឆ្នាំ១៩៣២ លោក **ម៉ែន តុន** បានឱ្យឈ្មោះជាលើកដំបូង ដែលចាត់ចូលទៅក្នុងគ្រួសារ Brassicaceae ជាអនុផ្នែកនៃក្រុម Brassica នៅក្នុងក្រុមនេះមានជាង ១០០ ប្រភេទ នៃរុក្ខជាតិ។ ស្ពៃនេះមានឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រហៅថា Brassica Junces-L ហើយវាមានប្រភពនៅតំបន់អាស៊ីកណ្តាល ជាពិសេសនៅភាគខាងកើតប្រទេសចិន និងប្រទេសឥណ្ឌា។

នៅប្រទេសកម្ពុជា គេដាំស្ពៃគ្រប់ទីកន្លែង និងគ្រប់រដូវ ជាពិសេសនៅរដូវរំហើយ ហើយការបរិភោគ ក៏អាចធ្វើបានទៅតាមចំណង់ចំណូលចិត្តចង់បរិភោគ។

ដំណាំប្រភេទនេះ សម្បូរទៅដោយជីវជាតិដូចមាននៅក្នុងតារាងខាងក្រោម :

តារាងអាហាររូបត្ថម្ភក្នុងមួយ១០០ ក្រាមដែលបានបរិភោគ

ទឹក%	កាឡូរី	កាបូអ៊ីត្រាត	ប្រូតេអ៊ីន g	ខ្លាញ់ g	ការប្រៃសណីយ៍ u.g	វីតាមីន c	កាល់ស្យូម m.g	ដែក m.g
៨០.៨	៣៤	៣,២	៤	០.៦	២៦.២	៣៣	១៥.៥	១៦,៣

II. បច្ចេកទេសដាំដុះ

១. ការជ្រើសរើសដុះ

ដំណាំស្ពៃខៀវក៏ជាដំណាំមួយចំនួនទៀតដែរ មិនប្រកាន់រដូវ ប៉ុន្តែ ការជ្រើសរើសរដូវក្នុងគោលបំណង បញ្ចៀសឱ្យផុតពីការបំផ្លាញរបស់ ពពួកសត្វល្អិតចង្រៃ នូវរដូវក្តៅពីខែកុម្ភៈ ដល់ ខែឧសភា នៅប្រទេស កម្ពុជាយើង អាកាសធាតុបានបង្កលក្ខណៈអំណោយផលដល់កត្តាចង្រៃ ដោយយើងសង្កេតឃើញមានលេចចេញ នូវប្រជាករយ៉ាងច្រើនព្រមទាំង មានការរាតត្បាត ដល់ដំណាំជាច្រើនប្រភេទ ធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់ ដល់ទិន្នផល គួរជាទីព្រួយបារម្ភ រដូវដែលសមស្របសម្រាប់ការដាំដុះ ដំណាំប្រភេទនេះគឺស្ថិតក្នុងអំឡុងខែតុលា ដល់ ខែធ្នូ និងពីខែកក្កដា ដល់ ខែតុលា ។ ចំពោះតំបន់ខ្ពស់រាប និងតំបន់ភ្នំសីតុណ្ហភាពដែល ប្រសើរ គឺពីចន្លោះពី ២០-២៤ °c ក្នុងកម្រិតមធ្យមប្រចាំថ្ងៃ ។

២. ការជ្រើសរើសពូជ

ការជ្រើសរើសពូជ ជាកត្តាសំខាន់ក្នុងការដាំដុះ ព្រោះវាជាការ កំណត់ទិន្នផល។

លក្ខខណ្ឌសំខាន់ៗដែលត្រូវជ្រើសរើសមាន៖

- ពូជមានប្រភពច្បាស់លាស់ (ប្រភពពូជកូនកាត់ Hybrid ឬ OPV)
- សុខភាពរបស់ពូជល្អ (ប្រមូលផលពេលទុំពេញលេញ សម្រិត

សម្រាំង និងទុកដាក់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ គ្មានសត្វល្អិតបំផ្លាញអត្រាដំណុះ ចាប់ពី៨០-៩៥%

☛ ភាពសុទ្ធនៃពូជ (គ្រាប់ពូជមានភាពស្មើ ការដុះលូតលាស់ មានលក្ខណៈឯកសណ្ឋាន ទាំងទ្រង់ទ្រាយស្លឹក ធាង ពណ៌

☛ អាយុកាលលូតលាស់ខ្លីទិន្នផលខ្ពស់ សមស្របតាមតម្រូវការ ដាំដុះ និងទីផ្សារ ។

នៅប្រទេសកម្ពុជាយើងបច្ចុប្បន្ន គេពិនិត្យឃើញមានពូជស្ពៃខៀវ ៣ ប្រភេទ ក្នុងនោះមានដូចជា៖

☛ ប្រភេទពូជស្លឹកតូចវែង ពូជនេះមានគ្រាប់តូចល្អិតពណ៌ក្រហម រាងមូលវែងពូជនេះមានអាយុកាលពី២៥-៣០ថ្ងៃគិតត្រឹមដំណាក់កាល ចេញផ្កា។ ស្លឹកមានកម្រាស់ស្មើ គែមស្លឹកដូចធ្មេញរណារ ធាងពណ៌ បៃតងស្រាល ឬ សព្វលែត ពូជនេះមានទិន្នផលទាប គិតជាមធ្យមពី ១១,៥ - ១៤ តោន/ហិកត

☛ ប្រភេទពូជស្លឹកធំលាតត្រដាងហើយធ្លាក់ចុះក្រោម គ្រាប់ពូជ មានទំហំធំបង្អួរ មានរាងមូលពណ៌ក្រហម វាមានអាយុកាលមធ្យមពី ៣០-៤០ថ្ងៃ គិតត្រឹមដំណាក់កាលចេញផ្កា ស្លឹកមានពណ៌បៃតងធំមូល ទ្រនុងស្លឹក មានសរសៃតូចល្អិត ធាងមានពណ៌ទឹកអំពៅខ្លី ធំសំប៉ែត ហើយវែង ទិន្នផលអាចផ្តល់ក្នុងចន្លោះពី ១៥-១៧ តោន/ហិកត ប៉ុន្តែ មិនធន់ទ្រាំនៅរដូវភ្លៀងព្រោះស្លឹកស្មើ ។

☛ ប្រភេទពូជស្លឹកក្រាស់ធាងធំពណ៌ស គ្រាប់របស់វាធំៗហើយ មានលក្ខណៈជ្រុងៗពណ៌ក្រមៅវាមានអាយុកាលពី ៣៥-៤៥ ថ្ងៃទើប ចេញផ្កា ស្លឹកមានពណ៌បៃតងចាស់មានរោមខ្លីៗ សរសៃស្លឹកពណ៌ស ស្លឹកឈរត្រង់ហើយរួញៗ ធាងនៃស្លឹកពណ៌សស្រអាប់មានសរសៃច្រើន ហើយស្ងួត ផ្តល់ទិន្នផលខ្ពស់ចន្លោះពី ១៨-២២ តោន/ហិកត ធន់ទ្រាំ

ទៅនឹងទឹកភ្លៀងអាចដាំបានគ្រប់រដូវ ។

ជាទូទៅ ដើម្បីសាបលើផ្ទៃដី១ ហិកតា ត្រូវប្រើគ្រាប់ពូជស្ពៃខៀវ ចំនួន ៤៥០០ ក្រាម ប៉ុន្តែចំពោះការសាប ហើយដកកូនយកទៅស្ទូង គេប្រើគ្រាប់ពូជចំនួន ២៥០០ក្រាម។ គ្រាប់ពូជចំនួន១០០០គ្រាប់មាន ទម្ងន់ ពី២,៥-៣,២ ក្រាម

៣. ការជ្រើសរើស និងរៀបចំដី

✳ **ការជ្រើសរើសដី:** ដំណាំប្រភេទនេះ ត្រូវការដីធ្ងរមានជីជាតិគ្រប់ គ្រាន់ ស្រទាប់ដីសម្រាប់ដាំដុះជ្រៅ ស្រស់ទឹកល្អក្រោយពីស្រោច ឬ ភ្លៀងធ្លាក់រួច ដូចជាប្រភេទដីគ្រោះខ្មៅ ដីក្រហម ដីល្បាយខ្សាច់ ដីល្បាប់ ក្បែរមាត់ទន្លេ ឬព្រែក ដីល្បាយធម្មតា ប៉ុន្តែវាមិនអាចទទួលទិន្នផល ល្អលើប្រភេទដីឥដ្ឋ ឬដីកណ្តុងខ្លាំងឡើយ ជាមធ្យមតម្រូវការដីដែល មាន Ph ចន្លោះពី ៥,៥-៧,៥ ។

✳ **ការរៀបចំដី:** ដីសម្រាប់ដាំស្ពៃត្រូវរាស់ប្រមូលយកស្មៅ កាក សំណល់រុក្ខជាតិ និងដំណាំផ្សេងៗពីរដូវមុនចេញ ហើយភ្ជួរហាលដីឱ្យ ស្ងួតរយៈពេល៥-៧ថ្ងៃ ហើយរាស់បំបែកដីឱ្យហ្មត់ ដើម្បីឱ្យស្មៅចង្រៃ ងាប់ និងដើម្បីធ្វើឱ្យដីធ្ងរ។ ការភ្ជួររាស់ត្រូវធ្វើឱ្យបានច្រើនលើក២-៣ លើក ទើបអាចលើករងបាន របៀបលើករង ឬថ្នាលគឺត្រូវមានទទឹង

ប្រវែង ១ ម៉ែត្រ ចន្លោះរង ២០-៣០ ស.ម បណ្តោយទៅតាមលទ្ធភាព របស់ដី កម្ពស់រង ១៥-២០ ស.ម បន្ទាប់មកវាស់ និងវាយបំបែកដីលើ រងឱ្យល្អិត គៀវដីឱ្យបានស្មើតាមរងនីមួយៗ។

៤. ការសាបកូន និងដាំដុះស្ពៃខៀវ

ការដាំដុះដំណាំស្ពៃខៀវ គេអាចដាំបាន២របៀបគឺ ការសាបកូន ហើយដកយកទៅស្ទង ឬ ការសាបគ្រាប់ឱ្យរង្វេលៗហើយដករំលោះ កូនចេញ ដោយទុកឱ្យមានចន្លោះគុម្ព១៥-២០ស.ម ។

៤.១ វិធីសាបកូន

ថ្នាលសម្រាប់សាបកូន ត្រូវធ្វើការរៀបចំដី ដូចជា កាប់ដីហាល ឱ្យស្ងួត វាយបំបែកដីឱ្យល្អិត ជ្រោយ និង ហាលដីឱ្យបានច្រើនសារ គៀវឱ្យស្មើល្អ បាចដី១៥.១៥.១៥ ចំនួន២០០ក្រាម ក្នុងផ្ទៃដី១០ម^២ និង រោយថ្នាំ Furadan ការពារ និងកម្ចាត់សត្វល្អិតនៅក្នុងដី បន្ទាប់មកយក គ្រាប់ស្ពៃទៅត្រាំទឹក ២ ម៉ោង ហើយផ្តាប់១យប់ បន្ទាប់មកទៀតយក ទៅសាបចំនួន២ស្លាបព្រាបាយ ឬគ្រាប់ស្ពៃ២៥ក្រាម លើផ្ទៃថ្នាល១០ម^២ ក្រោយសាបហើយ ត្រូវយកកំទេចចំបើងស្ងួតកាត់ខ្លីៗបាចពីលើ ហើយ ស្រោចទឹកឱ្យជោគ ប្រសិនបើនៅរដូវវស្សា គួរធ្វើគម្របកាពារភ្លៀង និង កំដៅ ។

ចំណាំ៖

វិធីសាស្ត្របណ្តុះគ្រាប់ពូជស្ពៃខៀវមានពីរបៀប៖

វិធីទី១៖ បណ្តុះគ្រាប់ស្ពៃក្នុងថាសបណ្តុះ (ធ្វើឱ្យចំណេញគ្រាប់ពូជស្ពៃខៀវ ប្រើប្រាស់គ្រាប់ពូជតិច) ងាយស្រួលថែទាំ សុខភាពកូនស្ពៃល្អ

វិធីទី២៖ សាបគ្រាប់ពូជស្ពៃផ្ទាល់លើដីថ្នាលតែម្តង (ប្រើប្រាស់គ្រាប់ពូជស្ពៃខៀវច្រើន) ពិបាកក្នុងការថែទាំ កូនស្ពៃដុះញឹក ស្តម លូតលាស់មិនល្អ។

៤.២ វិធីសាស្ត្រស្វែងកូនស្ពៃ

ត្រូវស្រោចទឹកលើថ្នាលកូនស្ពៃឱ្យជោគ មុនដកកូនស្ពៃរយៈពេល ៣០ នាទីក្រោយមក ត្រូវដកកូនស្ពៃថ្មមៗ ដើម្បីការពារជាចម្រុះ និងរលួយគល់ និងបាក់ជាងស្ពៃ។ ការដកត្រូវជ្រើសរើសកូនស្ពៃដែលមានសណ្ឋានធំស្មើគ្នា។ ក្រោយពីដកបានហើយ ត្រូវយកទៅស្វែងលើថ្នាលដែលបានរៀបចំរួចភ្លាម តែមុនស្វែងត្រូវស្រោចទឹកលើថ្នាលឱ្យជោគ និងបាចកំទេចចំបើង ដែលបានកាត់ខ្លីៗរួចជាស្រេចពីលើថ្នាល ទើបចាប់ផ្តើមស្វែងកូនស្ពៃ។ ចន្លោះគុម្ពអាចត្រឹម ១៥ស.ម និងចន្លោះជួរ ២០ស.ម ក្រោយស្វែងហើយ ត្រូវស្រោចទឹកឱ្យជោគភ្លាម។

បញ្ជាក់៖ កូនស្ពៃល្មមដកយកទៅដាំនៅពេលវាមានអាយុចាប់ពី ១៥-២០ ថ្ងៃ ឬពេលកូនស្ពៃមានស្លឹកពី ៣-៤ សន្លឹក។

